

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Revisionsrapport*

Granskning av årsredovisning 2006

Lunds kommun

April 2007

Roland Svensson, Certifierad kommunal revisor

Lena Salomon, Certifierad kommunal revisor

Odd Sörvik, Auktoriserad revisor

Jean Odgaard, Revisionskonsult

Dragana Radovanovic, Revisionskonsult

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Inledning	6
2.1	Bakgrund	6
2.2	Revisionsfråga och metod	6
3	Granskningsresultat.....	7
3.1	Förvaltningsberättelse.....	8
3.1.1	God ekonomisk hushållning	10
3.1.2	Investeringsredovisning	11
3.1.3	Driftredovisning.....	12
3.1.4	Balanskrav	12
3.2	Resultaträkning.....	14
3.3	Balansräkning	15
3.4	Finansieringsanalys	19
3.5	Sammanställd redovisning.....	20
3.6	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag	22
4	Övriga synpunkter.....	22

1 Sammanfattning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt, med undantag av pensionsredovisningen i balans- och resultaträkningen, redogör för **utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen**.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt, med undantag av pensionsredovisningen i balans- och resultaträkningen, uppfyller kraven på **rättvisande räkenskaper** och är upprättad enligt god redovisningssed.

Årets resultat

Årets resultat uppgår till 14,8 mnkr för 2006 vilket är en förbättring med 24,8 mnkr i förhållande till budgeterat resultat om -10 mnkr. Resultatet består av flera poster av engångskaraktär varav de största är realisationsvinster om 104,7 mnkr samt pensionsuppräknings- pga. ny diskonteringsränta om -143,2 mnkr (124,2 + 19). Att resultatet inte är bättre trots bättre skatteintäkter än förväntat, beror på en jämförelsestörande post om 124,2 mnkr. På grund av att diskonteringsräntan för pensionsberäkning enligt P-finken¹ har ändrats från 3 % till 2,5 %, har en uppräknings av pensionerna² skett för 2006. Uppräknings som föranleds av diskonteringsförändringen uppgår till 124,2 mnkr för dessa pensioner. Utöver denna så har en uppräknings skett med 39,6 mnkr dvs. sammantaget 163,8 mnkr. Denna sammantagna uppräknings ska inte enligt KRL påverka årets resultat. I Lunds kommun har man dock, sedan 2004, valt att resultatföra denna uppräknings. Denna resultatjustering påverkar dock inte balanskravsresultatet som beskrivits i avsnitt 3.1.4.

Våren 2007 kommer ytterligare förändringar i pensionsberäkningssystemet pga. ändrad åldersbedömning. Detta kommer att påverka kommunens resultat med betydande belopp för verksamhetsåret 2007.

Verksamhetens nettokostnader har i år en något högre ökningstakt än skatteintäkterna. Förhållandet mellan nettokostnaderna och skatteintäkterna var för år 2005 goda men har tidigare år under 2000-talet varit svag. Denna trend måste brytas om kommunen ska nå sina finansiella mål och kunna konsolidera ekonomin.

¹ P-finken är den pensionsberäkningsmodell som rekommenderas av Sveriges Kommuner och Landsting. Att följa denna är god redovisningssed.

² Avser de pensioner som tidigare redovisades inom linjen (vilket de ska utifrån gällande lagstiftning) men som sedan 2004 redovisas som en avsättning.

Finansiell målsättning

Kommunen har för 2006 två finansiella målsättningar varav den ena är kopplad till resultatet och den andra till investeringarna.

Resultatet ska uppgå till 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Måttet ska enligt budgeten för 2006 bedömas utifrån balanskravsresultatet som i år uppgår till 71,5 mnkr. De sammanlagda skatteintäkterna uppgår till 3 680,6 mnkr och 2 % av detta blir 73,6 mnkr. Detta finansiella mål är således inte helt och hållet uppnått för 2006. För perioden 2007-2009 kommer inte heller målet att nås enligt givna förutsättningar i budget och flerårsplanen. Det innebär sammantaget att kommunen måste vidta åtgärder för att konsolidera ekonomin under kommande planperiod.

Kommunens investeringar ska till 100 % finansieras med egna medel

Kommunstyrelsen fastställde 2005 fastställt en finansiell målsättning innebärande att investeringarna årligen till 100 % skall finansieras med egna medel (årets avskrivningar och resultat). Undantag kan emellertid göras för finansiellt lönsamma investeringar. Årets resultat uppgår till 14,8 mnkr och avskrivningarna till 186 mnkr dvs. sammanlagt 200,8 mnkr. Investeringarna uppgår till 317 mnkr inklusive finansiella investeringar (50 mnkr). Målet har därmed inte uppnåtts för 2006. I budgeten bör det tydligt framgå huruvida målet ska stämmas av mot samtliga investeringar (även finansiella) eller enbart de materiella och immateriella tillgångarna.

Förvaltningsberättelse

Balanskravet

Vi instämmer i kommunens bedömning att balanskravet har uppfyllts.

God ekonomisk hushållning

I den del som avser kommunens finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning bedömer revisorerna inte att de finansiella målen uppfyllts.

I budgeten för 2006 anges nämndsmål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. I årsredovisningen anges att uppföljningen av verksamhetsmål redovisas under respektive verksamhetsavsnitt. Kvalitén på dessa mål varierar mellan nämnderna och det finns utrymme för förbättringar. Några nämndgemensamma mål och riktlinjer redovisas under finansiell analys. Revisionen anser att den av kommunstyrelsen upprättade förvaltningsberättelsen för 2006 inte innehåller en samlad uppföljning och utvärdering av kommunfullmäktiges nämndgemensamma mål och riktlinjer för 2006.

Övrigt

Redovisningsprinciper

Om kommunens redovisningsprinciper avviker från god redovisningssed skall upplysning om detta och skälen för avvikelserna lämnas i en not (se KRL 1:3). Kommunen avviker från

god redovisningssed vad avser värderingsfrågor och/eller tilläggsinformation enligt följande:

- Redovisning av pensioner sker i strid mot KRL 5 kap 2 och 4 §§. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.
- RKR:s rekommendation nummer 13.1 – redovisning av hyres-/leasingavtal. Avvikelsen redovisas delvis i årsredovisningen.
- RKR:s rekommendation nummer 10 – redovisning av avsättningar, ansvarsförbindelser och eventualtillgångar. Avvikelsen består i att framtida kostnader för att återställa deponier inte är avsatta. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.
- RKR:s rekommendation nummer 11.1 – redovisning av materiella anläggningstillgångar. Avvikelsen avser inventarieanskaffningar med ett värde överstigande 20 tkr som i vissa fall kostnadsförts. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.
- RKR:s information mars 2000 samt KRL 6:3 – redovisning av kommunala anslutningsavgifter. VA-anslutningsavgifterna har minskat värdet av motsvarande tillgångar i balansräkningen och inte belastat resultaträkningen. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Den kommunala redovisningslagen (KRL) gäller fr.o.m. 1998 och reglerar externredovisningen. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering. Kommunstyrelsen ansvarar enligt kommunallagen för årsredovisningen.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2 Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl a till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift är syftet med granskningen av årsredovisningen att bedöma om den är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning och i enlighet med normgivning, främst från Rådet för kommunal redovisning. Granskningen som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv skall besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?

Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Med rättvisande räkenskaper avses fullständighet, riktighet, existens, tillhörighet, periodisering, värdering, äganderätt och förpliktelser samt innehåll och presentation.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- finansieringsanalys

- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige.

Granskningen har utförts enligt god revisionsred. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

Synpunkter av mindre betydelse har överlämnats till kommunkontorets ekonomiavdelning. Rapporten har varit föremål för sakgranskning av berörda tjänstemän.

3 Granskningsresultat

Om kommunens redovisningsprinciper avviker från god redovisningsred skall upplysning om detta och skälen för avvikelsen lämnas i en not (se KRL 1:3). Kommunen avviker från god redovisningsred vad avser värderingsfrågor och/eller tilläggsinformation enligt följande:

- Redovisning av pensioner sker i strid mot KRL 5 kap 2 och 4 §§. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.
- RKR:s rekommendation nummer 13.1 – redovisning av hyres-/leasingavtal. Avvikelsen redovisas delvis i årsredovisningen.
- RKR:s rekommendation nummer 10 – redovisning av avsättningar, ansvarsförbindelser och eventualtillgångar. Avvikelsen består i att framtida kostnader för att återställa deponier inte är avsatta. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.
- RKR:s rekommendation nummer 11.1 – redovisning av materiella anläggningstillgångar. Avvikelsen avser inventarieanskaffningar med ett värde överstigande 20 tkr som i vissa fall kostnadsförts. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.

- RKR:s information mars 2000 samt KRL 6:3 – redovisning av kommunala anslutningsavgifter. VA-anslutningsavgifterna har minskat värdet av motsvarande tillgångar i balansräkningen och inte belastat resultaträkningen. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningen.

3.1 Förvaltningsberättelse

I KRL kap 4 framgår det att kommunen skall upprätta en förvaltningsberättelse. Förvaltningsberättelsen skall innehålla:

- *en översikt över utvecklingen av kommunens verksamhet (KRL 4:1)*
- *särskilda upplysningar om de anställdas sjukfrånvaro (KRL 4:1 a)*
- *samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet (KRL 4:2)*
- *en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten (KRL 4:3)*
- *en redovisning av hur det negativa resultatet skall regleras (KRL 4:4)*
- *en utvärdering av mål för god ekonomisk hushållning (KRL 4:5)*
- *sådana upplysningar som avses i KRL 4:1 skall också omfatta sådan kommunal verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer (KRL 8:1).*

Vi har granskat att förvaltningsberättelsen lämnar tillräckliga uppgifter om:

- obligatorisk information i enlighet med KRL och RKR:s rekommendationer
- sådana förhållanden, som inte skall redovisas i balansräkning eller resultaträkning, men som är viktiga för bedömning av ekonomin
- händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut
- förväntad utveckling
- väsentliga personalförhållanden, bl a den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaron
- annat av betydelse för styrning och uppföljning.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar till alla delar överensstämmer med kraven i KRL³. Vi menar att rapportering i huvudsak är strukturerad enligt de styrsignaler som framgår av årsbudget.

³ Avser redovisningen av de finansiella målen som avviker mot god redovisningssed.

Förvaltningsberättelsen är informativ men något svåröverskådlig. Enligt vår bedömning är det positivt att förvaltningsberättelsen inleds med en övergripande bedömning av god ekonomisk hushållning. De avsnitt som därefter följer avseende t ex barn- och unga, fritid/kultur o s v skulle dock med fördel ha kunnat redovisas i bilaga till årsredovisningen då själva förvaltningsberättelsen är relativt omfattande. Det är positivt att jämförelser av olika slag görs med andra medelstora städer. Den detaljerade redovisningen redovisas i respektive nämnds årsanalys. I förvaltningsberättelsen ställs och besvaras frågor på ett pedagogiskt sätt så att även den ovane läsaren ges god information.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning. Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild. Årets resultat är positivt och uppgår enligt resultaträkningen till 15 mnkr. I förvaltningsberättelsen redogörs för orsakerna till resultatet.

Förvaltningsberättelsen innehåller uppgifter om pensionsåtagandet. Under avsnittet finansiell analys beskrivs och redovisas finansiella nyckeltal som ger uttryck för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. En god analys av kommunens ekonomiska situation görs. Under året har två delårsrapporter gjorts med tillhörande prognoser.

Händelser av väsentlig betydelse. Under respektive nämnd återfinns beskrivningar av väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret som är av betydelse för att bedöma det ekonomiska resultatet. Uppgifterna finns även delvis under avsnittet "Kommundirektören".

Förväntad utveckling. Av årsredovisningen framgår den förväntade utvecklingen under verksamhetsredovisningen. Där återfinns nämndsvisa redogörelser under rubriken utveckling.

Väsentliga personalförhållanden. Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas i enlighet med KRL 4:1 a, dvs. frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt att den är åldersindelad. Redovisningen innehåller även uppgifter från åren 2003 - 2005 vilket möjliggör jämförelser. Personalavsnittet är relativt kortfattat men väl beskrivet. Under avsnitt personal redovisas personalstatistik i form av antal anställda, sjukfrånvarons utveckling och personalomsättning. Årsredovisningen skulle även kunna innehålla uppgifter om personalförsörjning, arbetsmiljö, friskvård, rehabilitering, jämställdhet och mångfald. Vid tidpunkten för granskningen fanns inte den personalpolitiska uppföljningen färdigställd vilken kompletterar årsredovisningen.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. Detta område avser information och analys rörande prestationer, kvalitet och mål. Kommunens övergripande mål, och hur det uppfyllts under 2006, redovisas under avsnitt

såsom exempelvis bo/bygga, omsorg/hälsa och trafik/kommunikation. Det saknas däremot en samlad bild över vad som uppnåtts utifrån fullmäktiges övergripande mål. Under avsnittet Finansiella rapporter finns en sammanställning av kvalitetsindikatorer och nyckeltal. Resultatet kan jämföras med uppgifter från åren 2003-2005. Jämförelser görs även med andra större städer, andra kommuner i Skåne och övriga riket avseende exempelvis antalet barn per personal i förskolan. Under avsnittet god ekonomisk hushållning finns en resultatbeskrivning av nämndsgemensamma mål och riktlinjer som fastställts av kommunfullmäktige. Uppföljning av kommunens mål och planer redovisas under respektive verksamhet. Nämndernas mål och måluppfyllelse skulle med fördel kunna redovisas i tabell under respektive verksamhet.

3.1.1 God ekonomisk hushållning

Vi har granskat:

- Måluppfyllelsen för fullmäktiges finansiella mål som är av betydelse god ekonomisk hushållning
- Måluppfyllelsen för fullmäktiges verksamhetsmål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

I 2006 års budget har kommunfullmäktige med de finansiella målen fastslagit att:

- Kommunen skall ha ett årligt positivt resultat som minst uppgår till 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.
- Kommunens investeringar ska till 100 procent finansieras med egna medel. Undantag kan göras för finansiellt lönsamma investeringar.

I den del som avser kommunens finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning bedömer revisorerna inte att de finansiella målen uppfyllts.

I budgeten för 2006 anges nämndsmål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. I årsredovisningen anges att uppföljningen av verksamhetsmål redovisas under respektive verksamhetsavsnitt. Kvalitén på dessa mål varierar mellan nämnderna och det finns utrymme för förbättringar. Några nämndsgemensamma mål och riktlinjer redovisas under finansiell analys. Revisionen anser att den av kommunstyrelsen upprättade förvaltningsberättelsen för 2006 inte innehåller en samlad uppföljning och utvärdering av kommunfullmäktiges nämndsgemensamma mål och riktlinjer för 2006.

3.1.2 Investeringsredovisning

Vi har granskat att:

- investeringsredovisningen visar kommunens totala investeringsverksamhet
- investeringsredovisningen är uppställd enligt god redovisningssed
- beloppen i investeringsredovisningen överensstämmer med årets bokföring
- posterna i investeringsredovisningen är överförda till balansräkningen och finansieringsanalysen
- jämförelse med tidigare år görs

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av årets investeringar. Den samlade investeringsredovisningen ger information om investeringsverksamheten per styrelse/nämnd.

Kommunens nettoinvesteringar uppgår 2006 till 317 mnkr varav 50 mnkr är finansiella investeringar i form av aktier i LKF. Av förvaltningsberättelsen framgår de största investeringar som genomförts under året. De budgeterade investeringarna uppgick till 656 mnkr år 2006. Vi konstaterar, i likhet med föregående år, att det vid årsskiftet 2006 finns en väsentlig skillnad mellan budgeterade investeringar och det slutliga utfallet då utfallet enbart utgör ca 48 % av budgeterade investeringsmedel.

Finansiellt mål:

Kommunens investeringar ska till 100 % finansieras med egna medel (årets avskrivningar och resultat)

Kommunstyrelsen fastställde 2005 fastställt en finansiell målsättning innebärande att investeringarna årligen till 100 % skall finansieras med egna medel (årets avskrivningar och resultat). Undantag kan emellertid göras för finansiellt lönsamma investeringar. Årets resultat uppgår till 14,8 mnkr och avskrivningarna till 186 mnkr dvs. sammanlagt 200,8 mnkr. Investeringarna uppgår till 317 mnkr inklusive finansiella investeringar (50 mnkr). Målet har därmed inte uppnåtts för 2006. I budgeten bör det tydligt framgå huruvida målet ska stämmas av mot samtliga investeringar (även finansiella) eller enbart de materiella och immateriella tillgångarna.

För perioden 2007-2009 kommer inte heller målet att nås enligt budget för 2007 samt EVP 2008-2009. Därför är det viktigt att ett resultat tillskapas så att investeringsvolymen kan ligga i nivå med kommunens finansiella målsättning.

3.1.3 Driftredovisning

Vi har granskat att:

- budgeterade och redovisade kostnader och intäkter redovisas i sammanfattning
- redovisade intäkter och kostnader överförs riktigt från den systematiska bokföringen
- samma periodiseringsprinciper gäller för både budget och redovisning
- jämförelse med tidigare år görs
- driftredovisningen är analyserad i förhållande till ekonomi och fastställda mål.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Driftredovisningen visar nettokostnader, budget samt budgetavvikelse för respektive nämnd. I delårsrapporten per den siste augusti bedömdes resultatet för nämnderna till +3,3 mnkr på helårsbasis. Vi noterar att nämnderna även i år redovisar en positiv budgetavvikelse med 35,3 mnkr (+ 31,7 avseende skattefinansierad verksamhet och + 3,6 avseende affärsverken). Vi kan således konstatera att nämnderna totalt sett haft en god följsamhet gentemot budget.

Det är två nämnder som uppvisar underskott 2006 nämligen kultur- och fritidsnämnden (-8,1 mnkr) och servicenämnden (-9,7 mnkr). Båda dessa nämnder har i de delårsrapporter som lämnats under året prognostiserat underskott avseende helår 2006. Förklaringar till nämndernas budgetavvikelser lämnas under rubriken finansiell analys och avsnittet ekonomisk redovisning. Vård- och omsorgsnämnden uppvisar även i år ett överskott med 9,2 mnkr.

3.1.4 Balanskrav

Vi har granskat:

- kommunens bedömning av om balanskravet har uppfyllts
- om det i förvaltningsberättelsen anges när och på vilket sätt man avser att göra den i kommunallagen (KL 8:5) föreskrivna reglering i de fall ett negativt resultat uppvisas
- om det i förvaltningsberättelsen lämnas upplysning om hur tidigare års negativa resultat har reglerats

- om det i förvaltningsberättelsen framgår skälen till att inte reglera ett negativt resultat, i de fall fullmäktige har beslutat att en sådan reglering inte skall ske.

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer med kommunens bedömning att balanskravet uppfyllts. Nedan beskrivna balanskravsutredning bygger på kommunens egen utredning. Balanskravet ser ut enligt följande⁴:

	<u>2006</u>	<u>2005</u>
Ingående resultat att återställa	0	-75,0
Årets resultat enligt resultaträkningen	14,8	197,6
- avgår: realisationsvinster	-104,7	-7,9
- tillägg: realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0	0
<u>Resultat enligt balanskravet</u>	<u>-89,9</u>	<u>114,7</u>
<u>Synnerliga skäl enligt KL 8 kap. 5 §:</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>
- tillägg: ianspråktagande av sparande	0	0
- tillägg: reaförluster enligt undantagsmöjlighet	0	0
- avgår: återföring aktiefonder	-2,4	-8,5
- tillägg: större omstruktureringskostnad	0	0
- avgår: uppräknig av pensionsskuld	163,8	31,6
<u>Justerat resultat</u>	<u>71,5</u>	<u>137,8</u>

Kommunen har klarat balanskravet för 2006. För planperioden 2007-2009 kommer kommunen också klara balanskravet enligt EVP:n för perioden.

⁴ Den ingående posten om -75 mnkr för 2005 har inte medräknats i kommunens justerade resultat men nämns däremot i noten.

3.2 Resultaträkning

Resultaträkningen skall redovisa samtliga intäkter och kostnader och hur det egna kapitalet har förändrats under året (KRL 5:1).

Vi har granskat att:

- resultaträkningen är uppställd enligt KRL
- resultaträkningen i allt väsentligt redovisar årets samtliga externa intäkter och kostnader
- noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av resultaträkningens poster samt möjliggör avstämning mot balanskravet
- resultaträkningens innehåll är rätt periodiserat.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild över årets resultat med undantag av pensionsredovisningen. Vi bedömer att resultaträkningen är uppställd i enlighet med KRL, att noter finns i tillräcklig omfattning och att interna transaktioner har justerats korrekt.

Årets resultat uppgår till 14,8 mnkr för 2006 vilket är en förbättring med 24,8 mnkr i förhållande till budgeterat resultat om -10 mnkr. Resultatet består av flera poster av engångskaraktär varav de största är realisationsvinster om 104,7 mnkr samt pensionsuppräknings pga. ny diskonteringsränta om -143,2 mnkr (124,2 + 19). Att resultatet inte är bättre trots bättre skatteintäkter än förväntat, beror på en jämförelsestörande post om 124,2 mnkr. På grund av att diskonteringsräntan för pensionsberäkning enligt P-finken⁵ har ändrats från 3 % till 2,5 %, har en uppräknings av pensionerna⁶ skett för 2006. Uppräknings som föranleds av diskonteringsförändringen uppgår till 124,2 mnkr för dessa pensioner. Utöver denna så har en uppräknings skett med 39,6 mnkr dvs. sammantaget 163,8 mnkr. Denna sammantagna uppräknings ska inte enligt KRL påverka årets resultat. I Lunds kommun har man dock, sedan 2004, valt att resultatföra denna uppräknings. Denna resultatjustering påverkar dock inte balanskravsresultatet som beskrivits i avsnitt 3.1.4.

⁵ P-finken är den pensionsberäkningsmodell som rekommenderas av Sveriges Kommuner och Landsting. Att följa denna är god redovisningssed.

⁶ Avser de pensioner som tidigare redovisades inom linjen (vilket de ska utifrån gällande lagstiftning) men som sedan 2004 redovisas som en avsättning.

Våren 2007 kommer ytterligare förändringar i pensionsberäkningssystemet pga. ändrad åldersbedömning. Detta kommer att påverka kommunens resultat med betydande belopp för verksamhetsåret 2007.

Kommunens nettokostnader inklusive finansnetto och avskrivningar uppgår till 96,2 % av de totala skatteintäkterna (inkluderar generella statsbidrag). Om nyckeltalet är över 100 % innebär det att kommunen inte klarar att bedriva den löpande verksamheten med skatteintäkter och finansnetto. Detta nyckeltal bör minst ligga kring 97-98 % varje år för att kunna tillgodose kravet på en god ekonomisk hushållning. För att ha en god ekonomisk hushållning på sikt krävs ett resultat som över tiden värdesäkrar kommunens förmögenhet och att återinvesteringar finansieras med skattemedel.

Verksamhetens nettokostnader (mnkr)	2005	2006
Summa; ökning med 249 mnkr (7,6 %)	3 276	3 525
Verksamhetens skatteintäkter och generella statsbidrag (mnkr)		
Summa; ökning med 242 mnkr (7 %)	3 438	3 680

Verksamhetens nettokostnader har i år en något högre ökningstakt än skatteintäkterna och generella statsbidrag. Förhållandet mellan nettokostnaderna och skatteintäkterna var för år 2005 goda men har tidigare år under 2000-talet varit svag. Denna trend måste brytas om kommunen ska nå sina finansiella mål och kunna konsolidera ekonomin.

Finansiellt mål:

Resultatet ska uppgå till 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Måttet ska enligt budgeten för 2006 bedömas utifrån balanskravsresultatet som i år uppgår till 71,5 mnkr. De sammanlagda skatteintäkterna uppgår till 3 680,6 mnkr och 2 % av detta blir 73,6 mnkr. Detta finansiella mål är således inte helt och hållet uppnått för 2006. För perioden 2007-2009 kommer inte heller målet att nås enligt givna förutsättningar i budget och flerårsplanen. Det innebär sammantaget att kommunen måste vidta åtgärder för att konsolidera ekonomin under kommande planperiod.

3.3 Balansräkning

Balansräkningen skall i sammandrag redovisa kommunens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda panter och ansvarsförbindelser skall tas upp inom linjen. (KRL 5:2)

Vi har granskat att:

- balansräkningen är uppställd enligt KRL
- noter finns i tillräcklig omfattning
- upptagna tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör kommunen och är fullständigt redovisade och rätt periodiserade
- tillgångar, avsättningar och skulder har värderats enligt principerna i KRL
- föregående års utgående balanser har överförts rätt som årets ingående balanser
- specifikationer till utgående balanser finns i tillräcklig omfattning
- årets resultat överensstämmer med resultaträkningen.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital, bortsett från redovisningen av pensionerna. Vi bedömer i övrigt att balansräkningen i sin helhet är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Vi bedömer att bilagor/specifikationer till balansposterna i allt väsentligt finns i tillräcklig omfattning.

Avvikelse mot den kommunala redovisningslagen

Kommunen avviker i likhet med föregående år från den kommunala redovisningslagen 5 kap 4 § och kommunallagens bestämmelser i 8 kap 14 § avseende hantering av pensioner som intjänats före år 1998. Pensioner som intjänats före år 1998 redovisats som en avsättning med 1 860,4 mnkr. Hanteringen redovisas öppet i noten till eget kapital och i beskrivningar om pensioner. Skuldökningen avseende dessa pensioner uppgick till 163,8 mnkr.

Om Lunds kommun har en högre ambitionsnivå avseende sparande till pensioner kan detta lösas via något av de förslag som redogörs i kommunförbundets cirkulär 2005:96. Antingen att medel för framtida pensionsåtaganden tillskapas inom ramen för balansräkningen, avsättning av medel sker till en pensionsstiftelse eller att försäkring tecknas av ett pensionsförsäkringsbolag.

Finansiella anläggningstillgångar

Av föreskrifterna för förvaltning av pensionsmedel framgår att maximalt 70 % av tillgångarna får utgöras av räntebärande värdepapper, hit hör även enligt policyn återlån. Vid granskningen konstaterades att räntebärande värdepapper år 2006 utgjorde 203,5 mnkr (återlån) + 27,5 mnkr (aktieindexobligationer) = **231/254,2** = 90,9 %. Att kommunen inte följer kommunfullmäktiges föreskrifter för förvaltning av pensionsmedel beror på att kommunen anser att aktieindexobligationerna utgör aktierelaterade placeringar. Om

aktieindexobligationer inte medräknas blir andelen räntebärande värdepapper 80 % vilket därmed också överskrider det föreskrivna värdet.

Omsättningstillgångar

Exploateringsfastigheter

Mark och exploateringskontoret bedriver ca 50 exploateringsprojekt uppdelat på bostads- respektive industriområden. Projekten redovisas årsvis i ett exploateringsregister. I samband med bokslut görs en genomgång av varje projekt, där samtliga inblandade aktörer, Gatukontor, Park-och naturkontor, Mark-och exploatering samt Va-verket, gör en bedömning hurvida ett projekt är färdigställt eller ej. I de fall ett projekt är färdigställt, slutredovisas projektet och över/underskottet redovisas till ekonomiavdelningen. Under 2006 har man resultatfört nettoöverskott uppgående till 3,6 mnkr.

Vid genomgång av listorna över exploateringsprojekt har revisionen noterat att sju projekt för vilka man ej kan förvänta sig några framtida intäkter, har resultatavräknats/nedskrivits i bokslutet 2006-12-31. Totalt rör det sig om 6,3 mnkr. Mot dessa nedskrivningar har man vinstavräknat ett antal projekt, som har lämnat överskott på 9,9 mnkr. Nettoöverskottet för exploateringsverksamheten uppgår till 3,6 mnkr.

För kontroll av värdering av oavslutade exploateringsprojekt har vi valt ut 5 st projekt med ett balansvärde på 17,8 mnkr. Samtliga av de utvalda projekten förväntas lämna framtida överskott, när de blir färdigställda. Alltså finns inget nedskrivningsbehov för dessa projekt.

Förråd

Sevicenämnden (Markentreprenad) har ett förråd som är upptaget till 2,2 mkr i bokslutet 2006-12-31. Under 2006 har ingen fysisk inventering utförts. Senast det gjordes var i september 2004. Enligt uppgift skall förrådet inventeras under april 2007 vilket revisionen anser vara viktigt för att fastställa förrådsvärdet. Förrådet är värderat till 65 % av senaste inköpspris, vilket får anses vara en försiktig värdering. I förrådet finns ett stort antal artiklar med låg eller ingen förbrukning. Vissa av dessa artiklar finns i förrådet av beredskapsskäl och andra efterfrågas inte p g a att de har blivit föråldrade. Under 2006 har man minskat förrådshållningen pga ändrade beställningspunkter, utranteringar etc. Neddragningen av förrådshållningen kommer att fortsätta 2007.

Kortfristiga skulder

Leverantörsskulder

Vid avstämning av kommunens leverantörsreskontra har kommunkontorets ekonomiavdelning funnit att det finns en differens på 30 tkr som inte gått att reda ut. Differensen finns mellan leverantörsreskontrajournalen och huvudboken. Leverantörsreskontrajournalen är en lista över preliminära bokningar av leverantörsskulder.

Under hösten 2006 har Lunds kommun haft driftstörningar i ekonomisystemet vilket kan förklara ovan beskrivna felaktigheter. Kommunkontorets ekonomiavdelning har lagt ner mycket tid för att få rätsida på problemet men inte lyckats till bokslutet. Leverantören av ekonomisystemet har därför skickat ett intyg till Lunds kommun som verifierar ovan sagda och som utesluter att systemet manipulerats manuellt och som håller Lunds Kommun fri från ansvar av denna differens. Leverantören kommer att fortsätta felsökandet men kan inte säga när felet är åtgärdat.

Projektredovisning

Vad gäller kommunens pågående projekt saknas i vissa fall relevanta uppgifter för att kunna bedöma substansen i balansposterna. För att möjliggöra en korrekt bedömning av redovisade medel ska för samtliga projekt bifogas en sammanställning där följande uppgifter framgår:

- projektnamn
- projektansvarig
- bidragsgivare
- bidragssumma
- projektstart
- projektets avslut
- återstående medel

Även kopia på beslut om bidrag ska bifogas. Om beslut ej erhållits räcker det med kopia på ansökan. Beräkningsunderlag kan bifogas i de fall ansökan inte har gjorts. I en del fall har revisionen begärt in kompletterande material som inte tillhandahållits revisionen under granskningen. De förtroendevalda revisorerna har rätt att få de upplysningar de behöver av styrelser, nämnder och de anställda för att kunna utföra sin granskning (KL 9 kap. 12 §). För att det sakkunniga biträdet ska kunna genomföra sitt uppdrag⁷, måste dessa ges samma rätt till upplysningar som de förtroendevalda revisorerna.

Avsättningar

Deponier

Inom kommunen finns det sex stängda soptippar som kräver kontinuerlig besiktning. Under 2001 har Renhållningsverket givit bolaget J&W Energi och Miljö i uppdrag att ta reda på vad som kan göras för att tippstationerna inte skall bli farliga och vad dessa åtgärder skulle kosta. Konsultfirman har lämnat ett förslag på en billighetslösning som i bästa fall kostar ca fyra miljoner kronor, och en variant som skulle kunna bli mer dubbelt så dyr. Rapporten från konsultbolaget har lämnats till kommunstyrelsen som har att besluta vilka åtgärder som skall vidtagas. Enligt information som vi har erhållit, har

⁷ På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna.

ärendet överlämnats till kommunens jurist som utreder ansvarsfrågan. Enligt denne, ligger ärendet hos Länsstyrelsen för besked hurvida bidrag kan erhållas. När kommunen erhållit beskedet kommer man att ta ställning till hur man skall agera/förfara.

Sedan 2003 har kommunen erhållit besked från Länsstyrelsen att något bidrag inte kommer att utbetalas. Det finns fortfarande ingen plan över hur kommunen skall förfara med de stängda sopptipparna. Liksom tidigare anser sig Renhållningsverket ha ansvar för Rögletippen och har därför träffat avtal med en firma Melica, som utför en årlig kontroll av deponin. I bokslutet 2006-12-31 finns reserverat 123 tkr för arbeten utförda på Rögleddeponin under 2006.

Inom linjen

Leasing

I bokslutet har leasing om 12,2 mnkr bokats upp som operationell leasing, vilket redovisats inom linjen. Enligt uppgift har nu alla nämnder redovisat samtliga sina leasingavtal. En bedömning som gjorts är att avtalen som finns inte är finansiella utan operationella. Revisionen har inte gjort någon egen värdering av detta förhållande men bedömer det ändå som sannolikt att det finns finansiella avtal i kommunen.

Enligt RKR:s omarbetade rekommendation⁸ nr 13.1, redovisning av hyres-/leasingavtal, får leasingavtal med en avtalstid om högst tre år redovisas som operationella leasingavtal. Detta gäller oavsett om avtalet annars uppfyller kravet för ett finansiellt leasingavtal. Upplysningsplikten för avtal med en avtalstid om högst tre år har tagits bort.

Vid inventering av leasingavtal är det viktigt att beakta alla längre avtal som löper längre än tre års tid, exempelvis längre hyresavtal. Dessa avtal är att betrakta som icke uppsägningsbara operationella leasingavtal eller finansiella leasingavtal och ska därmed redovisas inom linjen i balansräkningen alternativt i balansräkningen. Enligt kommunens uppgifter saknas sådana avtal. Vid genomgång av ett 20-tal avtal som inte tagits upp inom linjen konstaterades dock att drygt hälften (12) av dessa avtal ska betraktas som leasingavtal enligt gällande rekommendation. Revisionen anser därför att rutiner måste tillskapas för att även dessa avtal finns med i årsredovisningen 2007.

3.4 Finansieringsanalys

I finansieringsanalysen skall kommunens finansiering och investeringar under räkenskapsåret redovisas (KRL 7:1).

⁸ December 2006.

Vi har granskat att:

- finansieringsanalysen uppfyller kraven enligt KRL
- noter finns i tillräcklig omfattning
- finansieringsanalysens innehåll överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att finansieringsanalysen uppfyller kraven enligt KRL, dvs. vi bedömer att finansieringsanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar. Tilläggsupplysningar har införts under 2006, dock inte i tillräcklig utsträckning.

Vi bedömer även att det finns en överensstämmelse med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

Finansieringsanalysen följer RKR:s rekommendation för hur finansieringsanalysen ska ställas upp, dvs redovisning av betalningsflödena är uppdelat på sektorerna: löpande verksamhet, investeringar och finansiering. Finansieringsanalysen mynnar ut i förändringen av likvida medel.

Medel från den löpande verksamheten uppgick till 400 mnkr, medel från investeringsverksamheten till -235 mnkr och kommunens långfristiga skulder har minskat med 160 mnkr. Långfristiga utlåningen har ökat med 11 mnkr vilket sammantaget innebär en ökning av likvida medel på 16 mnkr.

3.5 Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningens syfte är att ge en helhetsbild av kommunens ekonomiska åtaganden oberoende av i vilken juridisk form verksamheten bedrivs. (Rådets rekommendation)

Den sammanställda redovisningen skall innehålla en resultaträkning och en balansräkning som utgör en sammanställning av kommunens och de juridiska personernas resultat- och balansräkning. (KRL 8:2)

Det är god redovisningssed att inkludera en finansieringsanalys. (Rådets rekommendation)

Vi har granskat att:

- den sammanställda redovisningen är uppställd enligt KRL och även innehåller en finansieringsanalys
- noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer till resultat- och balansräkningsposter. Det innebär delposterna i noterna ska vara rensade från intern poster (upplysning om interna poster ska därför inte anges).
- den sammanställda redovisningen omfattar samtliga kommunens företag
- konsolideringen omfattar de företag i vilka kommunen har ett betydande inflytande
- proportionell konsolideringsmetod och förvärvsmetod tillämpas vid konsolideringen
- beloppen överensstämmer mellan den sammanställda redovisningen och de ingående företagens redovisningar
- interna poster har eliminerats i allt väsentligt även i notapparaten.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden. Vi bedömer även att den sammanställda redovisningen har upprättats i enlighet med KRLs krav 8 kap. § 1-2 samt att kommunen beaktat rekommendationen avseende sammanställd redovisning från Rådet för kommunal redovisning.

Den sammanställda redovisningen omfattar Lunds kommun och samtliga dotterbolag samt intressebolag. Med dotterbolag avses bolag där kommunen direkt eller indirekt innehar mer än hälften av rösterna. Som konsolideringsmetod har förvärvsmetoden använts, vilket innebär att dotterföretagens egna kapital vid förvärvet eliminerats i sin helhet. I den sammanställda redovisningen ingår därför endast den del av dotterföretagens egna kapital som tillkommit efter förvärvet.

I den sammanställda redovisningen redovisas dotterföretagens obeskattade reserver dels som eget kapital (72 %), dels som uppskjuten skatt (28 %). Årets resultat i koncernen uppgår till 30 mnkr.

P g a av sent inkomna ändringar från Lunds Energi så överensstämmer inte koncernresultatet i årsredovisningen och vissa tilläggsupplysningar beträffande koncernen saknas. Dessa har lämnats separat vid Kommunstyrelsens sammanträde den 29 mars. Syftet med den sammanställda redovisningen är att få en helhetsbild av kommunens ekonomi och åtaganden. Detta uppfylls enligt revisionens uppfattning genom den sammanställda redovisningen som kommunen har upprättat.

3.6 Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag, samt att fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Vi har övergripande granskat:

- att redovisningarna är utformade i enlighet med kommunens anvisningar
- att redovisningarna ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag
- målen för verksamheten samt graden av måluppfyllelse.

Förvaltningsberättelsen innehåller en verksamhetsredovisning som i sin tur innehåller en redovisning per nämnd. För respektive nämnd redovisas avsnitten inledning, årets verksamhet, resultat och måluppfyllelse och utveckling. Under avsnitt verksamhet finns exempelvis en kortfattad redogörelse för större händelser under året.

Bedömning och iakttagelser av förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen innehåller i varierande grad väsentliga uppgifter rörande exempelvis viktiga händelser, kvalitet, och budgetavvikelser. Vi bedömer verksamhetsredovisningen läsbar och i allt väsentligt ändamålsenlig. Kultur- och fritidsnämnden och service-nämnden följer dock inte angiven struktur.

Uppföljning av mål uppges framgå under respektive verksamhetsavsnitt. Efter genomgång av verksamhetsavsnitten kan konstateras att det generellt saknas en tydlig redogörelse för vilka mål som ska uppnås. Graden av måluppfyllelse är således svår att bedöma. De mål som redovisas är i varierande grad uttryckta på sådant sätt att en bedömning av måluppfyllelsen kan göras. Vidare skulle redovisningen vinna på om det fanns en beskrivning av resultatutveckling för angivna mål.

4 Övriga synpunkter

Dokumentation av redovisningssystem

Lunds kommunrevision har under flera år i samband med granskning av årsredovisningen påtalat att kommunen avviker från den kommunala redovisningslagen och praxis beträffande dokumentation av tillämpat redovisningssystem. I år har Lunds kommun, enligt uppgift, fullgjort alla väsentliga delar av detta arbete.

Transparenslagen

Den 1 augusti år 2005 trädde lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser mm i kraft, den s.k. transparenslagen eller insynslagen. Lagen ställer krav på viss redovisning i offentliga företag, genom krav på öppen och separat redovisning. Lagens intention är att säkerställa tillgången till ekonomisk information för att motverka konkurrensproblemen. Lagen omfattar offentliga företag där stat, kommun eller landsting har ett direkt eller indirekt dominerande inflytande genom ägande, finansiell medverkan eller de regler som gäller för företaget. Även ekonomisk och kommersiell verksamhet som kommuner och landsting bedriver i förvaltningsform kan falla in under begreppet företagsverksamhet, dock inte myndighetsverksamhet. Kravet på öppen redovisning ska tillämpas av ”företag” (varje juridisk person) vars verksamhet kan påverka handeln mellan medlemsländerna i EU eller som för den ekonomiska och kommersiella verksamheten har en årlig nettoomsättning som överstiger 40 miljoner euro. Tillsynsmyndighet är Konkurrensverket.

Kommunstyrelsen har i årsredovisningen under tillämpade redovisningsprinciper redogjort för att kommunen inte har en årlig nettoomsättning över 40 miljoner euro för denna typ av verksamhet.⁹

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen 8 kap. 1 § ska ”kommuner och landsting ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer”. I förarbetena till lagen anges att detta krav enbart bör innefatta de företag där kommunen har ett betydande inflytande. Innebörden av den lagändring som skedde från 1 januari 2001 är bland annat att en kontinuerlig analys av hur den ekonomiska utvecklingen i företagsdelen påverkar den kommunala ekonomin. Detta kräver en aktiv ägarstyrning. De kontinuerliga analyserna ska bland annat visa hur olika typer av risker kan komma att påverka kommunens ekonomi. Enligt kommunallagens 6 kap. 1 § åligger det kommunstyrelsen att göra dessa analyser, se till att eventuella åtgärder vidtas samt redogöra för vilka åtgärder som vidtagits. Revisionens bedömning är att kommunen i stort redogjort för dessa delar men att eventuella framtida risker kan belysas ytterligare.

⁹ För vatten- och avloppsreningsverket samt renhållningsverket uppgick omsättningen till 225 mnkr 2006 enligt uppgift i årsredovisningen.